תניא [א]הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין קתני במה שכתוב בה דבריו קיימין בה ובמה שכתוב בה צריך למימר אמר רב נחמן לא קשיא הא דמחתא אורייתא אארעא הא דנקיט לה בידיה מחתא על ארעא דעתיה אגוילי נקט לה בידיה דעתיה על האזכרות שבה ואיבעית אימא דמחתא על ארעא והא קמ״ל דאע״ג דמחתא על ארעא כיון דאמר במה שכתוב בה מהני [ב]וזו ואין צריך לומר זו קתני ואי בעית אימא כולה (א) מציעתא נמי דנקיט ליה בידיה והא קמ״ל [ג]כיון דנקיט ליה בידיה אע״ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי: **מתני׳** [ד]קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך האומר [ה]לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בלא יחל דברו: **גמ׳** [ו]איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אמר רב [ז]אל ישן היום שמא ישן למחר ורב נחמן אמר ישן היום ולא חיישינן שמא ישן למחר [ח]ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום כי

הנודר בתורה. שאוכל לך לא אמר כלום: **אי מחתא ספר תורה אארעא.** ואמר במה שכתוב בה: **דעתיה אגוילי.** דכשנדר לא נדר אלא בגוילין שכתוב בהן התורה דכיון שהיה רואה אותה מונחת על הארץ סבר הואיל ומונחת על הארץ ודאי אין כתוב בה ולא נדר אלא בגוילין ולא אמר כלום. אבל אי אמר בה ובמה שכתוב בתוכה אפילו אי מחתא אארעא מוכחא מילתא דודאי שבועה גמורה עשה ודבריו קיימין אע״ג דמחתא אארעא דלהכי אמר בה ובמה שכתוב בה: **אבל אי מנקיט ליה בידיה.** אפילו אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין והכי מיירי הא דקתני במה שכתוב בה דבריו קיימין דכיון דמנקיט ליה בידיה בכבוד ורואה ויודע מה שבתוכה כי אמר במה שכתוב בה דבריו קיימין דשבועה גמורה חשיבא וכ״ש כי אמר בה ובמה שכתוב בה (ב): תרוייהו מיירי בדנקיט לה בידיה והכי תנא בה ובמה שכתוב בה דהא קמ״ל דכיון דנקיט לה בידיה דיודע שהיא (ד)כתובה אי אמר בה גרידא כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי ודבריו קיימין: **מתני׳ קונם שאני ישן שאני מהלך.** האומר יאסר עלי כקרבן אם אני ישן או אני מהלך. (ג) והכי גרסינן גבי נדר בל יחל וגבי שבועה אסור(ה) משום דהאי לא יחל דנדר מוקי לה בגמרא למדרבנן הוא ודשבועה הוי איסור דאורייתא: **גמ׳ קונם עיני בשינה היום אם אני אישן למחר.** מה שאני ישן היום יהא עלי בקונם על מנת אם אישן למחר דאם ישן הוא למחר לוקה על מה שישן אתמול: **אל ישן היום.** דשמא יישן מיד למחר ולא מיקיים תנאיה ונמצא עובר בבל יחל על מה שישן אתמול: **ורב נחמן אומר יישן היום ולא חיישי׳ שמא יישן למחר.** דלמחר מיזהר זהיר שלא יישן כדי שלא ילקה על מה שישן אתמול:

כי

(ו)והא דמסקינן הכא דבנודר בתורה בעם הארץ צריך שאלה ואילו במתפיס בדבר האסור דייקינן ממתני׳ דלא צריך שאלה כלל אלא בנדרי אשתו כדאיתא לעיל בסמוך היינו טעמא משום דבנודר בתורה איכא גווני דמתסר כדאמרינן בסמוך והויא פלוגתא לעם הארץ לא משמע ליה ואתי לאיחלופי מש״ה אמרינן דאפילו בההוא גוונא דשרי צריך שאלה לעם הארץ:

הנודר בתורה. כלומר שנשבע בתורה דקרי ליה תנא לנשבע נודר *וכדכתיבנא לעיל. ומיירי שהיתה תורה מונחת לפניו ואמר בזו התורה שלא אעשה או שאעשה דבר פלוני לא אמר כלום דדעתיה אגוילין כדאמרינן בסמוך: **הא דמחתא אורייתא על ארעא הא דנקיט לה בידיה.** רישא דהנודר בתורה לא אמר כלום דנקיט לה בידיה ואפילו הכי לא אמר כלום דמאי בתורה דקאמר בגוילין שהיא כתובה אבל במה שכתוב בה דבריו קיימין דדעתיה אאזכרות שבה והרי הוא נשבע בשם. אבל סיפא כדמחתא אורייתא על ארעא עסקינן ולפיכך אילו אמר במה שכתוב בה בלבד לא אמר כלום כיון דמחתא אארעא אמרינן דדעתי׳ אגוילי דהכי קאמר במה שכתוב בה התורה דהיינו הגוילין אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה מהני דכיון דאמר בה כבר הוליך הגוילין וכי אמר במה שכתוב בה על כרחך דעתיה אאזכרות שבה: **ואי בעית אימא דמחתא על ארעא.** כלומר כולה דמחתא על ארעא ואפילו הכי כי קאמר במה שכתוב בה דבריו קיימין. וסיפא דקתני בה ובמה שכתוב בה דבריו קיימין לא צריכא לגופה אלא לגלויי ארישא דבדמנחא על ארעא היא דסיפא ודאי כיון דאמר בה ובמה שכתוב בה אפילו מנחא אארעא מהני ומינה דמה שכתוב בה בלחוד נמי אפילו מנחתא אארעא מהני דלא סבירא לן להך אוקמתא לאוקומא בריית׳ בתרי גווני: **הכי גרסינן ואי בעית אימא סיפא הא קמ״ל דכיון דנקיט לה בידיה אע״ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי.** וה״פ דרישא דקתני הנודר בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימין בדמנחא על ארעא ומש״ה כי אמר בה לא מהני עד דקאמר במה שכתוב בה אבל סיפא בדנקיט לה בידיה עסקינן ומש״ה קתני דכיון דנקיט לה בידיה אע״ג דלא אמר אלא בה כמאן דאמר במה שכתוב בה דמי. ואיכא נסחא אחרינא דלא מחוורא ומש״ה לא חיישינן לפרושה. אבל הראב״ד ז״ל פירש דכי קתני נודר נודר ממש קאמר שאומר ככר זה עלי בתורה ולא אמר כלום לפי שאין זה מתפיס אלא בגוילין אבל אמר במה שכתוב בה כלומר ככר זה עלי במה שכתוב בה הרי זה אסור כמתפיס בדבר הנדור משום דדעתיה אאזכרות והזכרות שבה נדורים הן שע״י הכתיבה והכנה לשם קדושה הם קדושות והביא ראיה מן הירושלמי דגרסינן התם [פ״א ה״ג] בתורה לא אמר כלום במה שכתוב בה דבריו קיימים בתורה בקדושת התורה במה שכתוב בה בקרבנות הכתובין בה ונהי דירושלמי אמר קרבנות ובגמרא דילן אמרינן הזכרות מ״מ שיטת הירושלמי מוכחת דבמתפיס בנדר עסיקינן א״נ דכי אמרינן דעתיה אאזכרות שבה על כל מה שנתפס בה קאמר דהיינו קרבנות וכלי שרת. והרמב״ם ז״ל הביא דין זה בנשבע ובנודר שסובר הרב ז״ל דשמעתין בנשבע עסקינן מדאמרינן דעתיה אאזכרות שבה וירושלמי עסקינן במתפיס בנדר ושניהם אמת: **מתני׳ קונם שאני ישן.** בכולהו גרסינן שאני בלא יו״ד ובשבועות גרסינן [לקמן טו:] שאיני ביו״ד דמשום דנדרים מתפיס חפצא אנפשיה תני להו בלשון שאני כלומר מה שאני ומשום דבשבועות אסר נפשיה תני להו בלשון שאיני ביו״ד. והאי דתנא בנדרים הרי זה בבל יחל דברו ובשבועות קתני אסור נפרש בגמרא [טו.] בס״ד: **גמ׳** (ז)**כי לא זכיר בתנאיה.** כיון שאינו עיקר האיסור אלא תנאי ליום ראשון אבל באיסורו כיון שהוא עיקר האיסור אע״פ שאינו אסור מצד עצמו אלא בצירופו של יום ראשון אפילו הכי מוזהר: **היכי דמי.** כלומר באיזה לשון נדר: **אילימא כדקתני שאני ישן מי הוי נדרא.** נראה בעיני דהכי פירושו דאילו מצינן למימר דהכי קתני לא תיקשי מתני׳ לרב יהודה דמצינן למימר דמתניתין לאו בתנאה ואיסורא עסקינן אלא בנודר שאני ישן לחוד וקמ״ל דאע״ג דליכא הכא תפלא חייל נדרא אבל לא מצינן למימר הכי דהתניא דכי האי גוונא לא חייל: **ואלא דאמר קונם עיני בשינה.** כלומר וקא משמע לן דנהי דאי אפשר בלא שינה אפילו הכי אי ישן שלא מתוך האונס הרי זה בלא יחל: **ומי שבקינן ליה עד דעבר איסורא בל יחל.** כלומר בכי האי גוונא מי חייל נדרא כלל כיון דאי אפשר לו לקיימו בסופו. ונקט לישנא דמי שבקינן ליה משום דבעי לאתויי עלה הא דרבי יוחנן שהיא בשבועה ובשבועה שייך האי לישנא כלומר דלא שבקינן מלהלקותו עד דעבר איסור בל יחל אלא לאלתר מלקין אותו משום שבועת שוא ואף על גב דבנדר לא שייך הכי *דנדר שוא לא אשכחן דלאסור משום שבועה נקט האי לישנא:

מלקין

עין משפט נר מצוה

ח א ב מיי׳ פי״ב מהל׳ שבועות הלכה [ד] ה ופ״א מהלכות נדרים הלכה כו [כח] סמג לאוין רמא רמב טוש״ע יו״ד סימן ריג:

ט ג מיי׳ פ״ג מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין שם טוש״ע יו״ד סי׳ ריג סעי׳ א:

י ד ה מיי׳ שם פ״ד הל׳ יד [טו] סמג שם טוש״ע שם סעי׳ ג:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואי בעית אימא כולה נמי כצ״ל ותיבת מציעתא נמחק: **(ב)** רש״י ד״ה אבל וכו׳ בה הס״ד ואח״כ מ״ה כולה נמי כו׳ תרוייהו מיירי: **(ג)** ד״ה קונם וכו׳ מהלך והכא גרסינן:

גליון הש״ס

בר״ן ד״ה הנודר בתורה וכו׳ **וכדכתיבנא** לעיל. דף ח ע״א ד״ה והלא מושבע: **שם** ד״ה ואלא דאמר קונם וכו׳ דנדר שוא **לא אשכחן.** וכ״כ הר״ן לקמן דף כה ע״א. ועיין תוס׳ גיטין דף לה ע״א ד״ה ונדרים:

מוסף רש״י

קונם שאני ישן. ומפרש בגמרא דאמר עיני, שאין הנדרים חלין אלא על דבר שיש בו ממש, ומתמני עובר משום בל יחל ולא תני אסור, אוקימנא בגמרא דנדר על תנאו, כגון דנדר קונם שינה אם יאכל ככר זו או קונם עיני בשינה היום אם ישן למחר, שאם ישן ביום האסור ליכא איסורא דההיא שעתא, מיהו אם ישן למחר שהוא יום התנאי, עובר בבל יחל מיום הראשון שהוא יום האסור למפרע (ראה״ה בשמו). **אל ישן היום שמא ישן למחר.** ונמצא שעבר על נדרו (גיטין פד.). **ורב נחמן אמר ישן היום.** ולמחר יתקיים תנאו ולא ישן (שם).

תוספות

הא דמחתא אארעא. יהכי דייקינן סיפא דבעינן תרתי בה ובמה שכתוב בה אבל מה שכתוב בה לחוד אמרי׳ דעתיה אגוילין וה״ק במה שכתוב בה היינו הקלף אבל כשאמר בה ובמה שכתוב בה ע״כ אייתר לפוטו שמע מינה דדעתיה לאזכרות שבה ורישא דנקיט ליה בידיה הלכך כשאמר במה שכתוב בה לחוד דעתיה לאזכרות אבל בה לחוד לעולם דעתו אגוילין אע״ג דנקט ליה בידיה איבעית אימא רישא מחתא אארעא והא קמ״ל דמחתא אארעא ואמר כמה שכתוב בה למודיה מהני וה״ג סיפא דנקיט ליה בידיה והא [קמ״ל] אע״ג דלא אמר אלא בה כמ״ד שכתוב בה דמי והא דקתני סיפא בה וכמה שכתוב בה ה״ק סיפא דיוקנין דבה לחודה מהני כמה שכתוב בה דהיינו היכא דנקיט ליה בידיה: **איתמר** קונם עיני בשינה היום. ושינה הוא שם דבר בלשון המ״ם כמו שינה בלשון פסוק:

מסורת הש״ס

א) [עירובין עו. וש״נ], ב) [נ״ל לאשתו], ג) גיטין פד. ע״ש, ד) [ס״א כתובה], ה) [לקמן טו:], ו) [שייך לע״א], ז) ומכאן שייך לדף טו., ח) שייך לדף ט״ו ע״א.

פירוש הרא״ש

הנודר בתורה. האי נודר לאו דווקא אלא נשבע ותני לשבועה בלשון נדר כדתנן לעיל בפ״ק (דף י.) נדר במוהי: **א קשיא הא דמחתא אארעא כו׳.** רישא במה שכתוב בה דבריו קיימין בדנקיט ליה בידיה ואמר במה שכתוב בתורה דעתו להזכרות שבה ואפי׳ הכי אי אמר בה דעתיה אגוילי סיפא כדמנחא אארעא הלכך אפי׳ אמר במה שכתוב בה דעתיה אגוילי וה״ק במה שכתוב בה התורה והיינו הקלפים אבל כי אמר בה ובמה שכתוב בה בה קאי אגוילי ואם כן במה שכתוב בה היינו ע״כ על האזכרות שבה: ה״ג ואיבעית אימא רישא דמחתא אארעא והא קמ״ל דאע״ג דמחתא אארעא ואמר במה שכתוב בה מהני סיפא דנקיט ליה בידיה אע״ג דלא אמר אלא בה כמ״ד במה שכתוב בה והאי דקתני בה ובמה שכתוב בה ה״ק אמר בה או במה שכתוב בה א״נ אמר בה כאילו אמר במה שכתוב בה: מתני׳ קונם שאני ישן. בגמרא מפרש לה: קונם שאני משמשך. בגמ׳ מפרש לה: שבועה שאיני ישן. גרסינן דשבועה חלה על האדם: גמ׳ קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר. אסר עצמו בשינה היום בתנאי אם אישן למחר חיישינן שמא ישן למחר כיון דשינת מחר אינה כ״כ תנאי לא מזהר ובודאי ישן: ומי שבקינן ליה עד דעבר איסור בל יחל. דלישנא דמתני׳ דקתני הרי זה בבל יחל משמע דלא עבד השתא איסורא בשעת הנדר אבל לכשישן או יעבור על בל יחל והא ליתא דבשעת הנדר עבד איסורא שהוציא נדר לבטלה מפיו בדבר שאי אפשר לקיימו ויוצא גזה בשבועה לוקה משום שבועת שוא ובנדרים איסורא הוא דאיכא ולכשיישן ליכא בל יחל דכיון דא״א לו לקיים נדרו לא הוי נדר ומשום דגבי שבועה שייך לישנא דמי שבקינן ליה משום דלאלתר מלקין אותו דמשום דלא״ה הוי שבועת שוא נקט נמי גבי נדרים: מלקין אותו וישן לאלתר. משום דאי אפשר להיות שלשה ימים בלא שינה ויצאת שבועה מפיו לבטלה ולוקה משום שבועת שוא: כי קתני דאי נייס. לא קתני במתני׳ שיישן לכתחלה ביום ראשון אלא אם ישן וגם ישן למחר הרי הוא בבל יחל למפרע: לעולם כדקאמר. שאני ישן לזמן קבוע בדבר שאפשר לקיימו ואע״ג דלאו הנדרים חלין על דבר שאין בו ממש איכא בל יחל מדרבנן: אם תלכי לבית אביך עד החג. אבל אם לא הלכה לא אסירה ולא חיישינן שמא תלך אחר הפסק אלמא מזהרה בתנאה:

רב נחמן אמר ישן ואין חוששין שמא ישן למחר. מפרש טעמיה בגיטין (ד׳ פד.) דלאו בעי מבריז נפשיה בפלוגה: